



# Barnkonventionsanalys

Instruktion

---

Innehållsansvarig                      Lotta Gemfors  
Dokumentansvarig:                      Anngela Sundbäck  
Tidpunkt för senaste revidering: 2021-04-28

---

# Innehåll

<b>1</b>	<b>Barnkonventionen.....</b>	<b>4</b>
1.1	Barnkonventionens barnsyn.....	4
1.2	Vad är en barnkonsekvensanalys?.....	4
1.3	När ska man göra en barnkonsekvensanalys?.....	5
1.4	Att upprätta en barnkonsekvensanalys.....	5

# 1 Barnkonventionen

Förenta nationerna konvention om barnets rättigheter togs fram 20 november 1989 och innehåller 42 artiklar. Barnkonventionen blev svensk lag i januari 2020.

## 1.1 Barnkonventionens barnsyn

- Barn ska betraktas som kompetenta och självständiga så långt det är möjligt.
- Barn är rättighetshavare.
- Barn ska göras delaktiga.
- Barn har inga skyldigheter, dock finns skolplikt och från 15 år även straffansvar.
- Familjen är den grundläggande och naturliga enheten.
- Barn har rätt till sina föräldrar, inte tvärtom.
- Offentliga aktörer har stort ansvar.

<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#kort-version>

**Grundprinciperna i Barnkonventionen är artiklarna 2, 3, 6 och 12.**

- Artikel 2 – alla barn är lika mycket värda och alla har samma rättigheter.
- Artikel 3 – sätt barnets bästa i fokus.
- Artikel 6 – alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Artikel 12 – alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt, vuxna ska lyssna och beakta barns åsikter.

### Övriga artiklar:

- Artikel 4, 42 och 44.6 – implementeringsartiklar
- Artikel 12-15 – Beskrivning av medborgerliga och politiska rättigheter.
- Artikel 2, 26-27 – Beskrivning av sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter
- Artikel 19, 28-32 – Beskrivning av rättigheter av skyddskaraktär.

Grundlagen går före Barnkonventionen vid en eventuell intressekonflikt, men konventionen går före både förordning och föreskrifter.

Vidare går en specialregel före en allmänt hållen bestämmelse och en yngre lag går före en äldre lag.

Barnkonventionen som lag har ännu inte fått fullt genomslag och det är fortfarande relativt oklart hur mycket vi bör dokumentera. Det kan vara svårt för barn att uttrycka sina åsikter, svårt för vuxna att prata med barn, saknas metodstöd i verksamheten eller råda resursbrist m.m.

## 1.2 Vad är en barnkonsekvensanalys?

En barnkonsekvensanalys kan se ut på många olika sätt, den är inget man bara gör och skriver, det är ett värdegrundsdokument!

Se det som en del i en utredning som ändå ska göras. En barnkonsekvensanalys är en vanlig utredning, men med fokus på konsekvenserna för barnet. En barnkonsekvensanalys kan göras efter det att ett beslut fattats.

Det är alltid bra att visa vilka artiklar man tittat på och använt i analysen. Använd sunt förnuft, barn ska inte behöva ta mer och större ansvar än de klarar av.

### 1.3 När ska man göra en barnkonsekvensanalys?

”Omfattningen och när en barnkonsekvensanalys ska göras, beror på hur mycket åtgärden eller beslutet påverkar barnet.”

En barnkonsekvensanalys ska göras inför förändringar på övergripande nivå som berör barn och elever. Till exempel när man ska lägga ner en skola, vid ett stort av inflöde av nyanlända eller när man ska fastställa läsårstider – stort och smått alltså!

*När väl en utredning är gjord så går mycket att återanvända, gör därför den första riktigt ordentligt och gärna även med elever inblandade. En barnkonsekvensanalys är som regel en offentlig handling.*

### 1.4 Att upprätta en barnkonsekvensanalys

(se nedanstående som en verktygslåda och plocka de frågor som passar för frågan!)

Att upprätta en barnkonsekvensanalys innehåller sex steg:

1. *Bakgrund och inledning*  
Beskriv ärende och anledning till utredning.
2. *Förbered utredning*  
Bestäm när beslut ska återkopplas till barn/andra aktörer och när det ska utvärderas.
3. *Gör en kartläggning*  
Samla in relevant information och beskriv.
4. *Analysera informationen*  
Gör en helhetsbedömning för att kunna identifiera barnets bästa.
5. *Föreslå beslut*  
Finns det fler förslag till beslut och/eller fler intressen behöver en intresseavvägning göras.
6. *Återkopplas och utvärdera*

#### Bakgrund och planering av utredningen

- Vad är frågan?
- Vad är anledningen till att inleda en utredning?
- Vem ska besluta att en utredning ska göras?
- Vem ska genomföra utredningen?
- Vem ska besluta i frågan?
- Vilket/vilka barn ingår i utredningen?

- Finns det risk att barnet/grupper av barn inte får sina rättigheter tillgodosedda i frågan? (t.ex. föräldrarnas förmåga, nyanländ, socioekonomisk bakgrund, funktionsnedsättning, ålder, övriga diskrimineringsgrunder)
- Behöver särskilda skyddsåtgärder beaktas?
- Vem ska få information om beslutet?
- Ska barnets/barnens vårdnadshavare informeras?
- Hur ska återkopplingen ske?

### **Inledning**

- Vad ska vi fråga barnet/barnen?
- Hur ska vi fråga barnet/barnen?
- Ska barnet/barnen företrädas av någon?
- På vilket sätt ska vi beakta barnets ålder och mognad?
- Ska vårdnadshavarna involveras?
- Vilka andra aktörer runt barnet/barnen behöver involveras?
- Vilken samverkan finns kring frågan?

### **Kartläggning – Inhämtande och beskrivning av de formella ramarna**

- Vilken lagstiftning rör frågan som ska prövas?
- Vilka andra styrdokument finns på nationell eller kommunal/regional nivå?
- Vilka artiklar i barnkonventionen är tillämpliga?
- Vad innebär aktuell lagstiftning i förhållande till barnkonventionen?
- Kan barnkonventionen bidra till förståelse av den aktuella lagstiftningen?
- Finns det vägledande praxis?
- Finns det ekonomiska ramar att ta hänsyn till?
- Finns det andra ramar att ta hänsyn till?

### **Kartläggning – Inhämtande och beskrivning av synpunkter från berörda**

- Vilka synpunkter har barnet/barnen själva?
- Vilka synpunkter har vårdnadshavarna?
- Vilka är andra aktörers synpunkter, t.ex. skola/elevhälsa, socialtjänst, BUP, habilitering, sjukvård?

### **Kartläggning – Inhämtande och beskrivning av annan relevant information**

- Finns andra intressen än barnets intressen, t.ex. andra barns intressen, ekonomiska förutsättningar, organisatoriska förutsättningar, andra lagar som reglerar andra intressen, resurser i form av personal, arbetsmiljö?
- Finns det forskning och/eller teorier?
- Finns det beprövad erfarenhet?
- Finns annan information som är relevant för att kunna göra en helhetsbedömning?

### **Analys och bedömning av barnets bästa**

Identifiera utifrån kartläggningen vad som är barnets bästa genom att;

- Väga samman t.ex. vad barnet framfört, vad föräldrar och andra runt barnet framfört, befintlig forskning och er egen kunskap/beprovade erfarenhet på området. Vad är barnets bästa? Finns det flera alternativ?
- Hur påverkas barnet på kort och lång sikt av förslaget?
- Analysera positiva och negativa konsekvenser?
- Gör en bedömning om förslaget tillgodoser barnets rättigheter enligt barnkonventionen.
- Finns det flera alternativa förslag, identifiera utifrån kartläggningen vad som är barnets bästa enligt ovan.
- Vikta de olika alternativen mot varandra och identifiera den lösning som bedöms vara till barnets bästa

### **Prövning och förslag till beslut**

Om det finns andra intressen:

- Analysera konsekvenserna av åtgärden i relation till dessa intressen.
- Om intressena står i strid med varandra – gör en avvägning om vad som väger tyngst – barnets bästa eller andra intressen. Barnets bästa ska väga tungt.
- Motivera varför andra intressen väger tyngre.
- Om barnets bästa inte väger tyngst, vilka andra åtgärder är möjliga för att tillgodose barnets behov, förutsättningar och rättigheter? Se under F 6 vilket alternativ som är möjligt.